

**REACTIE NATIONALE POSTCODE LOTERIJ, BANKGIRO LOTERIJ,
VRIENDENLOTTERIJ (NATIONALE GOEDE DOELEN LOTERIJEN)
IN DE CONSULTATIE “KANSSPELEN OP AFSTAND”**

(conceptwet d.d. 22-05-2013, ministerie van Veiligheid en Justitie)

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

DEEL I WAT GAAT ER GOED: LOTERIJEN VERRIJKEN DE SAMENLEVING, NU EN IN DE TOEKOMST

- Bevorderen van opbrengsten voor de samenleving als één van de uitgangspunten van het beleid
- Kansen voor Nederland: van 750 miljoen euro naar jaarlijks 1 miljard voor de samenleving

DEEL II WAT GAAT ER MIS: LOTERIJOPBRENGSTEN WORDEN OP HET SPEL GEZET

- Opbrengsten samenleving in gevaar door ontbreken geïntegreerde visie op toekomst kansspelmarkt
  - Door de deur wijd open te zetten voor internationale commerciële spelers worden de hoge opbrengsten voor de Nederlandse samenleving op het spel gezet
- 1) Cowboys en pokerboeren op de Nederlandse kansspelmarkt
  - 2) Nederland wordt straks overspoeld door reclame
  - 3) De internationale commerciële aanbieders gaan Nederland niets opleveren
  - 4) Het verlies aan opbrengsten voor de samenleving zal nooit gecompenseerd kunnen worden door een verplichte goede doelen afdracht door commerciële aanbieders
  - 5) Ook het belastingplan zou de Nederlandse staat wel eens geld kunnen gaan kosten
  - 6) Kanalisatie is méér dan internationale commerciële aanbieders verleiden om legaal actief te worden

DEEL III HOE KAN HET BETER? STEL DE OPBRENGSTEN VEILIG DOOR INTEGRALE AANPAK

- Hoe komen we tot kansspelwetgeving met de hoogste maatschappelijke opbrengst?
- Koester de unieke Nederlandse traditie
- Naar een optimale inrichting van het loterijveld

Suggestie 1	Creëer een level playing field in de loterijmarkt: reguleer alle loterijen op afdracht
Suggestie 2	Laat alle loterijen minimaal 40% afdragen
Suggestie 3	Verhoog de afdracht van de Staatsloterij
Suggestie 4	Versterk de loterijen: houd het loterijproduct aantrekkelijk anno 2013
Suggestie 5	Stel strikte eisen ten aanzien van commerciële aanbieders, ook met betrekking tot reclame
Suggestie 6	Geef meer aandacht aan opsporing en bestrijding van illegale kansspelen
Suggestie 7	Zorg dat goede doelen wel profiteren van online kansspelen: creëer een goede doelen online kansspelvariant
Suggestie 8	Zorg dat het online belastingplan wel werkt: verhoog het inningspercentage
Suggestie 9	Voer een jaarlijkse licentievergoeding in als alternatief voor online kansspelbelasting
Suggestie 10	Maak de wettekst in overeenstemming met de geest van de memorie van toelichting inzake het verslavingsfonds

DEEL IV NEDERLAND LOOPT OP KOP ALS HET GAAT OM PRIVAAT INITIATIEF

Bijlagen

1. Reactie per artikel
2. Overzicht van de schenkingen door Nationale Postcode Loterij, BankGiro Loterij, VriendenLoterij

SAMENVATTING

WAT IS HET PROBLEEM?

Er ligt een nieuwe kansspelwet die het bestaande loterijenlandschap drastisch zal veranderen. De wet lijkt onvoldoende doordacht en gaat voorbij aan de rol die bestaande aanbieders op basis van expertise, ervaring en traditie verdiend hebben.

- Er wordt te weinig aandacht gegeven aan het belang van strikt optreden tegen illegale spelers
- Er is onvoldoende inzicht in de aard van de nieuwe spelers op de kansspelmarkt en in de gevolgen van ongebreidelde concurrentie
- Er is onvoldoende oog voor de risico's voor de samenleving en de staat
- Er is geen aandacht voor de hoge bijdrage voor de samenleving vanuit loterijen
- Een geïntegreerde visie ontbreekt, en de deur wordt wijd open gezet voor de internationale commercie

RISICO: WAAROM IS DIT ERG?

- De bestaande oer-Hollandse traditie van loterijen als fondsenwerving voor goede doelen wordt bedreigd
- Goede doelen op het gebied van gezondheid, welzijn, cultuur, internationale hulp en natuur, die ook al te lijden hebben van de bezuinigingen, komen verder in de kou te staan
- Nieuwe maatschappelijke initiatieven zullen moeilijker van de grond komen; juist in deze tijd waarin het de samenleving ten goede kan komen
- De samenleving als geheel zal schade oplopen

ADVIES

Creëer een kansspelwet in samenspraak met de huidige aanbieders van kansspelen. Leer van hun kennis. Bewaak wat goed is en wees vernieuwend waar dat mogelijk is. Wij doen in dit rapport tien concrete suggesties die kunnen helpen bij een verantwoorde hervorming.

Bevorderen van opbrengsten voor de samenleving als één van de uitgangspunten van het beleid

Nederland kent een rijke en lange traditie om fondsen te werven voor goede doelen met een loterij. De Staatsloterij bestaat al bijna 300 jaar en begon als middel om fondsen te werven voor het leger en bestrijding van de pest. Goededoelenloterijen zoals wij die vandaag de dag kennen, vinden hun oorsprong in de samenleving zelf.

Na de Tweede Wereldoorlog werd vanuit katholieke hoek de SUS-loterij (Sla uw slag-loterij- voorloper van de BankGiro Loterij) opgericht om fondsen te werven voor het goede doel. Humanitas en enkele kleine goede doelen stonden aan de wieg van de Sponsor Loterij (nu VriendenLoterij) en de Postcode Loterij is groot gemaakt met hulp van een groot aantal organisaties op het terrein van armoedebestrijding, natuurbescherming en organisaties die zich inzetten voor mensenrechten. De Nederlandse loterijen zijn van en voor de samenleving.

Inmiddels leveren de loterijen gezamenlijk de samenleving ieder jaar zo'n 750 miljoen euro op. Dit bedrag bestaat uit directe opbrengsten voor de staat (afdracht vanuit de Staatsloterij en kansspelbelasting vanuit alle loterijen) en opbrengsten voor maatschappelijke organisaties. Vele initiatieven worden hierdoor mogelijk gemaakt, groot en klein, nationaal en internationaal, op het gebied van natuur en milieu, ontwikkelingsamenwerking, sport, cultuur, mensenrechten, gezondheid en welzijn.

De maatschappelijke traditie om met een loterij fondsen te werven voor goede doelen heeft mede dankzij de door de overheid gestelde kaders tot zo'n groot succes kunnen uitgroeien. Door private goede doelen loterijen toe te staan naast een staatsloterij, en tegelijkertijd enige restricties te hanteren voor het aantal loterijen, kennen de Nederlandse loterijen een uniek hoge opbrengst, zowel in procentuele als in absolute zin.

Naast de huidige pijlers van het kansspelbeleid, te weten het beschermen van de consument, tegengaan van verslaving en het voorkomen van fraude, criminaliteit en witwassen en de onlangs door het ministerie van Veiligheid en Justitie geformuleerde vierde pijler van een passend en aantrekkelijk spelaanbod, zou het *bevorderen van opbrengsten voor de samenleving* als vijfde pijler aan het kansspelbeleid moeten worden toegevoegd. Door het bevorderen van opbrengsten voor de samenleving als formeel uitgangspunt vast te leggen, erkent het kabinet de unieke, Nederlandse traditie en stelt het kabinet deze voor de toekomst veilig.

Opbrengsten voor de samenleving als vijfde pijler van het kansspelbeleid

Kansen voor Nederland: van 750 miljoen euro naar jaarlijks 1 miljard voor de samenleving

In deze tijden van crisis waarin de overheid aan de ene kant steeds meer verwacht van de samenleving, en tegelijkertijd de geldkraan alsmaar verder dicht draait, is de bijdrage vanuit de loterijen een steeds belangrijker en betrouwbaardere bron van financiering voor vele maatschappelijke initiatieven.

Het kabinet wil graag ruimte maken voor initiatief en ondernemerschap. In de inleiding van het regeerakkoord "Bruggen slaan" stelt het kabinet:

"Wij zijn ervan overtuigd dat het goed is voor onze samenleving en onze burgers om ruimte te maken voor initiatief en ondernemerschap. En wij weten dat het verstandig is en sociaal is om er te zijn voor mensen die niet mee kunnen komen. Ieder mens is allereerst verantwoordelijk voor succes in het leven en de mogelijkheden daartoe willen wij zo groot mogelijk maken. Maar nooit zullen wij de ogen sluiten voor de mensen die het zonder extra zetje in de rug niet kunnen redden."

Wij voelen ons hierdoor aangesproken, en willen hier graag een bijdrage aan leveren, gedreven vanuit onze missie: fondsenwerven voor goede doelen en bekendheid geven aan hun werk.

Wij zien kansen om de gezamenlijke bijdrage aan de samenleving van de Nederlandse loterijen van jaarlijks 750 miljoen euro te verhogen naar jaarlijks 1 miljard euro. Met dit extra geld kan Nederland nog groener, socialer, sportiever en rechtvaardiger worden. Initiatieven die een steuntje in de rug nodig hebben, kunnen met behulp van de loterijbijdrage doorgang vinden en zo ontstaat bijvoorbeeld baanbrekend, wetenschappelijk onderzoek naar dodelijke ziektes, een plek waar mensen met een arbeidsbeperking een vaste werkkring vinden, een nieuw natuurgebied of gerenoveerd museum. In vele gevallen sluit dit ook aan bij het kabinetsbeleid: exemplarisch is het voorbeeld van de Markerwadden waar de Postcode Loterij een hefboomfunctie vervulde door 15 miljoen euro te schenken aan Natuurmonumenten voor de realisatie van een vernieuwend natuurproject. Het kabinet heeft hier vervolgens 30 miljoen euro voor uitgetrokken. De BankGiro Loterij besteedt jaarlijks 16 miljoen euro aan 18 van de zogenaamde BIS musea – donaties die als 'eigen financiering' worden gebruikt om in aanmerking te komen voor overheidssteun.

Wij willen kansen voor Nederland realiseren en de jaarlijkse loterijbijdrage van 750 miljoen euro – waarvan 440 miljoen afkomstig is van de Goede Doelen Loterijen - verhogen naar jaarlijks 1 miljard euro. Hiervoor is een meer optimale inrichting van het loterijveld nodig en is het van belang dat de huidige loterijen worden versterkt.

DEEL II WAT GAAT ER MIS? LOTERIJOPBRENGSTEN WORDEN OP HET SPEL GEZET

Opbrengsten samenleving in gevaar door ontbreken geïntegreerde visie op toekomst kansspelmarkt

Het kabinet heeft in het regeerakkoord een aantal afspraken gemaakt om de kansspelwetgeving te moderniseren. Legalisering van online kansspelen maakt deel uit van deze afspraken, maar ook zal er een ‘transparante procedure’ ingevoerd worden voor het verlenen van loterijvergunningen. Vooruitlopend op de invoering van een transparante procedure zijn de loterijvergunningen niet voor de gebruikelijke vijf jaar verleend, maar voor een kortere periode: alle huidige loterijvergunningen lopen af op 1 januari 2015.

In plaats van dat het kansspelbeleid gewijzigd wordt op basis van een integrale visie op de kansspelmarkt van de toekomst, kiest de staatssecretaris nu voor een gefaseerde aanpak. De legalisering van online kansspelen vormt nu de eerste stap, pas daarna zal de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie naar de verkoop van Holland Casino en de inrichting van de loterijmarkt kijken. Wij zijn van mening dat deze gefaseerde aanpak een risico vormt voor de bijdragen die vele goede doelen nu ontvangen vanuit de loterijen.

Er zijn wezenlijke verschillen tussen fondsenwervende loterijen en commerciële aanbieders van online kansspelen wat betreft onder meer de nagestreefde doelstellingen, het *businessmodel* en de aan het spel verbonden risico's op verslaving, criminaliteit en fraude. Toch zijn deze partijen op dezelfde kansspelmarkt actief en daarom moeten ze dus ook in onderling verband gereguleerd worden.

Wij zijn in de stellige overtuiging dat de legalisering van online kansspelen niet los gezien kan worden van het loterijveld. Door deze twee zaken integraal te bekijken voorkom je dat in de toekomst de beleidsruimte bij de inrichting van het loterijveld beperkt zou blijken te zijn. Dit heeft onder meer te maken met Europese eisen van horizontale consistentie, maar ook met de verwevenheid van de verschillende deelmarkten – voor zover je kunt spreken over deelmarkten. Voor de consument zijn er geen deelmarkten, maar is het allemaal hetzelfde kansspel.

Op verzoek van de staatssecretaris heeft de sector¹, bestaande uit huidige aanbieders en een aantal mogelijk toekomstige vergunninghouders (die een substantieel deel van de markt vertegenwoordigen), een gezamenlijk voorstel opgesteld over de toekomst van het kansspelbeleid². Uit dit sectorvoorstel blijkt onder meer de brede erkenning van de maatschappelijke bijdrage van de loterijen en de onderlinge samenhang van online kansspelen en loterijen.

In het sectorvoorstel wordt bepleit dat de regulering van de online markt gepaard gaat met *‘een nog vast te stellen flankerend pakket voor wettelijke versterkingsmaatregelen voor de huidige loterijen (...) (meer ruimte voor behalen synergievoordelen, meer ruimte voor innovatie, verruiming aantal trekkingen, etc.) om zo in het bijzonder de totale goede-doelen afdracht aan de samenleving en de afdracht aan de staat op peil te houden.’*

De staatssecretaris lijkt dit voorstel, wat op zijn verzoek tot stand is gekomen, geheel naast zich neer te leggen: *“Binnen een strikte interpretatie van de huidige WOK ziet de regering slechts beperkte ruimte voor flankerend beleid.”* De staatssecretaris laat in onze ogen hier een kans liggen. De WOK wordt nu immers aangepast.

Als alternatief stelt de staatssecretaris voor om de prioriteringscriteria die de kansspelautoriteit gebruikt om het huidige illegale aanbod aan te pakken in aanloop naar 1 januari 2015 aan te scherpen. Waarom kiest de staatssecretaris voor deze aanpak, en legt hij het voorstel dat op zijn verzoek is opgesteld naast zich neer?

¹ Het sectorvoorstel is opgesteld in het najaar van 2012 op verzoek van staatssecretaris Teeven en wordt ondersteund door Betfair, D2D4, De Lotto, Nationale Postcode Loterij, VriendenLoterij, BankGiro Loterij, Goede Doelen Platform, Holland Casino, NOC*NSF, Pokerstars, Staatsloterij, VAN, Unibet, 10Sparks.

² In de conceptwet wordt dit voorstel ten onrechte toegeschreven aan alleen de bestaande vergunninghouders.

Waarom wordt er niet sowieso zo intensief en effectief mogelijk opgetreden tegen illegale aanbieders, is dat niet in het belang van de Nederlandse consument?

Op basis van het voorliggende wetsvoorstel is de toekomst van de loterijen onvoldoende zeker gesteld. Het voorliggende wetsvoorstel zal de beschikbaarheid, toegankelijkheid en de populariteit van het kansspelaanbod in Nederland vergroten. Niet duidelijk is in hoeverre de sportsector, de cultuur en andere goede doelen nog zeker zijn van een jaarlijkse bijdrage voor de realisering van hun werk als loterijdeelnemers straks overstappen naar het aanbod van de internationale commerciële aanbieders.

Door de deur wijd open te zetten voor internationale commerciële aanbieders worden de hoge opbrengsten voor de Nederlandse samenleving op het spel gezet

De deelnemers aan de Nederlandse loterijen brengen jaarlijks 750 miljoen euro op voor de Nederlandse samenleving, in de vorm van afdrachten aan de staatskas, kansspelbelasting en opbrengsten voor organisaties die zich inzetten voor een beter milieu, behoud van cultureel erfgoed, een goed sportklimaat en vele andere goede doelen. Bij doorrekening van het wetsvoorstel blijkt dat bij een omzetzaling van 4% van de loterijen niet alleen de opbrengsten voor de goede doelen dalen, maar ook de totale opbrengsten voor de staat lager uitvallen dan nu het geval is. Dit is met het voorliggende wetsvoorstel zeker het geval.

In het hierop volgende stuk geven wij onze visie op zes hoofdpunten uit de conceptwet:

1. Cowboys en pokerboeren op de Nederlandse kansspelmarkt
2. Nederland wordt straks overspoeld door reclame
3. De internationale commerciële aanbieders gaan Nederland niets opleveren
4. Het verlies aan opbrengsten voor de samenleving zal nooit gecompenseerd kunnen worden door een verplichte goede doelen afdracht door commerciële aanbieders
5. Ook het belastingplan zou de Nederlandse staat wel eens geld kunnen gaan kosten
6. Kanalisatie is méér dan internationale commerciële aanbieders verleiden om legaal actief te worden

1. Cowboys en pokerboeren op de Nederlandse kansspelmarkt

Als dit wetsvoorstel ongewijzigd doorgaat zal vanaf 1 januari 2015 in principe een onbeperkt aantal internationaal opererende commerciële gokbedrijven de Nederlandse markt betreden. Het kabinet breekt hiermee met een eeuwenoude traditie dat kansspelen niet voor particulier gewin worden geëxploiteerd. Er zitten legitieme partijen tussen de aanbieders van online kansspelen, maar er zijn ook veel cowboys op deze markt.

Een groot aantal van deze bedrijven opereert als brievenbusfirma vanuit jurisdicties zoals Malta, Gibraltar of vergelijkbare landen die een zeer gunstig belastingtarief kennen voor aanbieders van online kansspelen. Met deze vergunning in hun hand bieden ze ook in landen waar ze geen toestemming hebben illegaal hun producten aan. Zo ook in Nederland. Veel partijen hebben jarenlang in een grijze zone geld verdiend, zonder vergunning en zonder enige vorm van publieke controle. Een aanzienlijk deel van de inkomsten van deze –vaak tot grote gokconglomeraten uitgegroeide– bedrijven is op illegale wijze verkregen, soms tot wel 75% van de totale inkomsten. Hoewel ze al jaren actief zijn op de Nederlandse markt zijn ze nu wel geïnteresseerd in een vergunning van de Nederlandse overheid, want dan mogen ze reclame maken en kunnen ze op die manier hun huidige klantenbestand uitbouwen.

Voorbeelden uit de landen om ons heen laten zien dat deze ondernemingen geen enkele behoefte hebben aan een duurzame verbintenis met het land waar zij hun klanten lokken.

In het Verenigd Koninkrijk hebben sommige commerciële bedrijven na opening van de markt in 2007 een klantenbestand opgebouwd om vervolgens twee jaar later, met klant en al, te vertrekken naar plekken waar het belastingregime gunstiger was.

Hier rijst de vraag of dit kansspellandschap het beste is voor de Nederlandse samenleving.

2. Nederland wordt straks overspoeld door reclame

In het Verenigd Koninkrijk is sinds de opening van de online kansspelmarkt de hoeveelheid reclame met een factor 14 toegenomen³. Ook in Nederland zal de hoeveelheid kansspelreclame exponentieel toenemen.

In een interview van de Telegraaf met STIOG⁴ zei Guido Maas: *“Iedereen wil een greep doen en de jackpot scoren. Rond die tijd zal de strijd losbarsten en dat zullen de gokkers weten ook. Op dit moment mag er door de partijen niet geadverteerd worden, en desondanks tellen we al een miljoen internetgokkers, kun je nagaan wat ons te wachten staat.”*⁵

Buitenlandse aanbieders zullen hun marktaandeel gaan veroveren via alle beschikbare advertentiekkanalen, de voetbalshirts, abri's, en via de televisie. Op dit moment vindt 60% van de lotverkoop van de Goede Doelen Loterijen online plaats (e-commerce). Online kansspelen en de loterijen zullen elkaar op internet tegenkomen.

Na legalisering zal de consument door toename van de reclame het onderscheid tussen het lage risico-aanbod van de loterij en de vele aanbiedingen van meer verslavende online kansspelen niet meer kunnen maken. Dan gaat het niet over poker, roulette en online casinospelletjes, maar over op het oog onschuldige spelletjes die ook in de portfolio van de online aanbieders zitten. Ook spelletjes die nu nog gratis op Facebook worden aangeboden kunnen worden omgevormd tot een kansspel.

---

³ Research and Markets: UK Online Gambling Intelligence Report
http://www.researchandmarkets.com/research/c2gc33/uk_online

⁴ STIOG, Stichting Online Gaming Nederland, vertegenwoordigt naar eigen zeggen een aantal internationale aanbieders die de Nederlandse markt op willen.

⁵ Bron: Telegraaf d.d. 01-06-2013

Bijvoorbeeld het in het Verenigd Koninkrijk populaire spel Bingo Frenzy. Gaat de kansspelautoriteit straks ook de deelnemersreglementen van de internationale commerciële online kansspelaanbieders goedkeuren, net als nu het geval is bij de loterijen? Staat hierin straks tot op detail beschreven welk spel zij wel of niet mogen aanbieden?

Alleen een verbod van de Nederlandse overheid op het aanbieden van deze spelletjes gaat niet werken: vaak werken aanbieders met verschillende vergunningen tegelijk. Zo kan het zijn dat zij voor hun bingo-spel een vergunning hebben in Malta, voor poker op Gibraltar en voor de fruitautomaat straks in Nederland. Voor de Nederlandse speler is het straks net zo makkelijk om van de Nederlandse fruitautomaat over te gaan op de Maltese bingo. Dit gebeurt vaak uitermate subtiel en is in een paar muisklikken gebeurd. Dus ook hier gaat handhaving weer een belangrijke rol spelen.

De maandelijkse trekking bij de loterij en de relatief kleinere kans op een prijs maken het product minder attractief, want deelname aan een online kansspel leidt tot direct resultaat (instant win), en de percentuele kans op een prijs is veel groter (geen afdracht aan de samenleving). Door de legalisering van online kansspelen stijgt de gokfrequentie. De kans dat deelnemers van de loterijen overlopen naar online kansspelen is daarom reëel. Voor de consument zijn alle kansspelreclames uiteindelijk gelijk. De consument ervaart geen deelmarkten, behalve misschien poker zijn alle kansspelen één pot nat: een leuk tijdverdrijf om een gokje te wagen.

Hoewel de staatssecretaris in een interview met het NRC stelt dat de vrees voor substitutie niet meer is dan 'koudwatervrees'⁶, stelt hij in de conceptwet⁷ dat het risico toch niet helemaal valt uit te sluiten. Om die reden krijgen ook de staatsdeelnemingen expliciet toestemming om een vergunning aan te vragen voor online kansspelen. Ziet de staatssecretaris het exploiteren van online kansspelen als oplossing voor het teruglopen van opbrengsten voor de samenleving als gevolg van substitutie van de bestaande loterijsector? Is het dan de bedoeling dat straks iedereen naar het nieuwe online aanbod wordt geleid?

Wij menen dat het risico van substitutie zeer reëel is en wij vragen daarom de staatssecretaris goede maatregelen te nemen om dit te voorkomen, dan wel om onomstotelijk aan te tonen dat er geen enkele kans is dat er substitutie optreedt. Als we eenmaal in de situatie komen dat loterijdeelnemers overstappen naar commerciële aanbieders van online kansspelen, dan zal dit onmiddellijk gevolgen hebben voor de opbrengsten voor de samenleving.

⁶ Bron: interview staatssecretaris Teeven in NRC Handelsblad d.d. 22-05-2013

⁷ Pagina 13, MvT "Kansspelen op Afstand"

En als het eenmaal is gebeurd, dan kunnen we niet meer terug naar de oude situatie, het is een onomkeerbaar proces. Op de kansspelmarkt geldt het principe *'winner takes all'*: er is geen ruimte voor kleine spelers op de markt.

3. De internationale commerciële aanbieders gaan Nederland niets opleveren

Het *businessmodel* van de commerciële aanbieders van online kansspelen is erop gericht om zoveel mogelijk prijzengeld uit te keren. Uit een analyse van de jaarverslagen van de grote internationale aanbieders blijkt dat het prijzengeld gemiddeld op wel 93% ligt. Over het overige deel, het bruto spelresultaat of *gross gaming revenue* (GGR= inleg minus prijzen) wordt belasting betaald. 20% belasting komt dit neer op ca. 1,4% van de inleg, waar loterijen 50% van de inleg aan goede doelen afdragen en daarbij nog 29% kansspelbelasting over prijzen betalen.

Bij doorrekening van het wetsvoorstel blijkt dat bij een omzetzaling van 4% van de loterijen niet alleen de opbrengsten voor de goede doelen dalen, maar ook de totale opbrengsten voor de staat lager uitvallen dan nu het geval is.

4. Het verlies aan opbrengsten voor de samenleving zal nooit gecompenseerd kunnen worden door een verplichte goede doelen afdracht door commerciële aanbieders

De regering onderkent het belang van afdrachten uit kansspelen aan goede doelen en sport, aldus de Memorie van Toelichting. Hoewel de staatssecretaris eerder in de media de angst voor substitutie afdeed als 'koudwatervrees' probeert hij in de conceptwet toch te voorzien in een soort noodventiel voor het geval de inkomsten van de loterijen toch gaan dalen. In het wetsvoorstel wordt de mogelijkheid opengehouden om de online aanbieders een verplichte afdracht op te leggen voor onder meer sport en cultuur. Dit lijkt heel nobel, maar het is zeer onwaarschijnlijk dat dit net als bij de Goede Doelen Loterijen 50% van de inleg zal bedragen. Het is uitgesloten dat een verplichte afdracht voor de commerciële aanbieders tot voldoende opbrengsten zal leiden om een eventueel verlies bij de loterijen te compenseren.

Als we alle verplichte heffingen voor aanbieders van online kansspelen in ogenschouw nemen:

- de 20% kansspelbelasting
- 1,5% heffing voor de Ksa
- nader te bepalen vergoeding aan ministerie van Veiligheid & Justitie voor de exploitatie van vergunning
- een verplichte bijdrage aan het verslavingsfonds

dan zal het meer in lijn der verwachting liggen dat een verplichte afdracht maximaal 1% van het bruto spel resultaat zal bedragen (dat is dus circa 0,1% van de inleg). Bij de in de conceptwet genoemde schattingen van 140-800 miljoen GGR zal de opbrengst voor het goede doel tussen de 1,4 en 8 miljoen euro bedragen. Dit staat in schril contrast met de 400 miljoen die de deelnemers van de Goede Doelen Loterijen jaarlijks bijeen brengen voor goede doelen.

En waarom zou een eventuele verplichting alleen gelden voor sport, cultuur, maatschappelijk welzijn en gezondheid? Waarom niet ook voor organisaties die zich inzetten voor armoedebestrijding of voor de aankoop en het onderhoud van natuurgebieden?

Het inbouwen van een 'noodventiel' voor het geval er toch substitutie blijkt te zijn schiet in onze ogen niet alleen enorm tekort, wij vinden ook: voorkomen is beter dan genezen. En zoals hierboven geschetst: genezen zal niet mogelijk zijn. Terecht zet de staatssecretaris vraagtekens bij de effectiviteit van een verplichte goede doelen afdracht. Het mag niet zo zijn dat online aanbieders goede sier maken met een zeer geringe opbrengst voor goede doelen.

5. Ook het belastingplan zou de Nederlandse staat wel eens geld kunnen gaan kosten

In het regeerakkoord is afgesproken dat de aanbieders van online kansspelen gezamenlijk met een belastingtarief van 29% jaarlijks een bedrag van 31 miljoen euro moeten opbrengen. Mede door de overtuiging dat de buitenlandse partijen verleid moeten worden om een vergunning aan te vragen is er gekozen voor een lager belastingtarief van 20%. Op zich is dit een gangbaar tarief als we ook kijken naar de landen om ons heen. Maar het kabinet ziet zich nu geconfronteerd met een jaarlijks belastingtekort van 11 miljoen euro, want volgens berekeningen zouden de online aanbieders bij dit tarief niet meer dan 20 miljoen euro per jaar opbrengen. Het tekort van 11 miljoen euro wordt zonder blikken of blozen gecorrigeerd door een belastingverhoging bij de loterijen. Dit is een zeer onverstandige maatregel die ook nog eens de verkeerde richting in gaat. Het heeft immers een aanzienlijke verslechtering van de concurrentiepositie van de loterijen tot gevolg en het gaat mede daardoor niet zorgen voor méér opbrengsten voor de staat. Dit bedrag zal door de verslechtering van de concurrentiepositie ten koste gaan van de huidige 750 miljoen euro voor de samenleving die uit de Nederlandse loterijen komt.

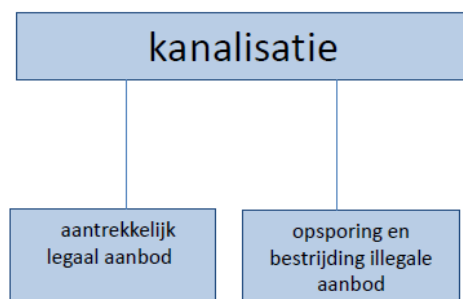
Het feit dat het inningspercentage voor de kansspelbelasting voor online kansspelen op slechts 80% is gesteld (in plaats van de gebruikelijke 99,5%) zien wij niet alleen als een motie van wantrouwen richting de eigen Belastingdienst, het biedt ook weinig vertrouwen ten aanzien van de wijze waarop er naar de andere vergunningsvereisten wordt gekeken. Gaan we straks ook accepteren dat de internationale commerciële aanbieders slechts 8 van de 10 prijzen uitkeren, omdat het immers zo lastig controleren is met die partijen in Malta? Of dat slechts 8 van de 10 probleemspelers daadwerkelijk in het register komt?

6. Kanalisatie is méér dan internationale commerciële aanbieders verleiden om legaal actief te worden

De belangrijkste doelstelling van het wetsvoorstel is kanalisatie: de deelnemers moeten zoveel mogelijk naar het verantwoorde, betrouwbare en controleerbare aanbod worden geleid. Op pagina 11 van de Memorie van toelichting stelt de staatssecretaris: *“Het legale aanbod moet dermate attractief zijn dat deelnemers geen behoefte hebben om gebruik te maken van sites van illegale aanbieders.”* Als doelstelling heeft de staatssecretaris gesteld dat 75% van de bestaande vraag straks via legale aanbieders moet gaan.

De staatssecretaris doet het voorkomen alsof kanalisatie slechts uit één aspect bestaat: het creëren van een aantrekkelijk legaal aanbod.

Naast het creëren van een aantrekkelijk legaal aanbod, gaat het bij kanalisatie juist ook om effectieve opsporing en bestrijding van het illegale aanbod.

De nadruk van de staatssecretaris ligt echter volledig op de eerste pijler. Hierdoor komen de online aanbieders in een zeer comfortabele positie en lijkt het bijna alsof zij ‘verleid’ moeten worden om legaal de markt op te komen onder zo gunstig mogelijke voorwaarden. Zo is er gekozen voor een onbeperkt aantal vergunningen voor bijna alle speltypes, een lager belastingtarief dan was afgesproken in het regeerakkoord, internationale liquiditeit.

Ook mogen de overige kosten niet te hoog worden vanwege de internationale concurrentiepositie van de online aanbieders.

Het lijkt erop dat de staatssecretaris bij het opstellen van de voorwaarden erg goed heeft geluisterd naar de grote internationale partijen. De vraag is echter of de samenleving hiervoor niet een te hoge prijs betaalt. Een drastische vermindering van de opbrengsten voor de samenleving en voor de staatskas, vele maatschappelijke initiatieven die geen doorgang meer kunnen vinden: is dat de prijs die wij willen betalen voor een aantrekkelijk legaal aanbod? Is Nederland dan beter af dan in de huidige situatie? Waarom wordt er niet meer nadruk gelegd op de tweede pijler van kanalisatie: de opsporing en bestrijding van illegale kansspelen? Dat is 50% van de oplossing en 100% beter voor onze samenleving.

“Bestuursrechtelijke handhaving is het uitgangspunt. Strafrechtelijke handhaving is ultimum remedium” is te lezen op pagina 30 van de memorie van toelichting. Waarom is hiervoor gekozen? Bestuursrechtelijk handhaven heeft weinig effect op de Maltese brievenbusfirma’s, dat erkent de staatssecretaris zelf: *“Buitenlandse aanbieders zullen naar verwachting de bestuurlijke sancties naast zich neer leggen.”*⁸ Waarom is er niet voor gekozen om tussenpersonen (ISP, financiële dienstverleners, media) die zich wél in Nederland bevinden ook daadwerkelijk te gaan dwingen om te stoppen met het faciliteren van illegale praktijken?

In het eerste artikel van de conceptwet lijkt die mogelijkheid gecreëerd te worden, maar hier staat slechts *“...hen te attenderen op het illegale feit (...) en hen te gelasten al het mogelijke te doen om die dienstverlening te staken”*⁹. Dit kan natuurlijk veel sterker.

Zo kan er bijvoorbeeld bestuursrechtelijke dwang toegepast worden om de dienstverlening te staken en, indien nodig, de tussenpersonen strafrechtelijk te vervolgen.

Ook ten aanzien van de preventie van kansspelverslaving lijkt er ruimte voor verbetering van handhaving. Het centrale register sluit spelers uit van websites van Nederlandse vergunninghouders. Zonder goede handhaving jaag je uitgesloten spelers toch ook direct in de armen van de illegale buitenlandse partijen die geen onderdeel zijn van het register?

Daarnaast is handhaving van belang om de aanbieders met een vergunning op de Nederlandse markt te houden. Want ook al hebben ze een vergunning, dan nog kunnen ze dreigen dat ze illegaal verder gaan als er geen betere voorwaarden komen (zie Frankrijk en Verenigd Koninkrijk). In een uitzending van KRO Reporter in 2011 gaf STIOG aan dat de kansspelaanbieders *‘zullen doorgaan met hun business’* wanneer de voorwaarden die staatssecretaris Teeven stelt aan een vergunning voor hen niet interessant zijn. (Op de vraag of de leden van zijn stichting zich in dat geval terugtrekken van de Nederlandse markt, antwoordt STIOG vertegenwoordiger Robin Linschoten: *‘Nee.’*)

Zo blijft het kansspelbeleid onder continue druk staan, terwijl de vraag centraal zou moeten staan wat de ideale kansspelmarkt is voor de samenleving.

---

⁸ Pagina 31, MvT, “Kansspelen op Afstand”

⁹ Pagina 96, MvT, “Kansspelen op Afstand”

DEEL III HOE KAN HET BETER? STEL DE OPBRENGSTEN VEILIG DOOR INTEGRALE AANPAK

Hoe komen we tot kansspelwetgeving met de hoogste maatschappelijke opbrengst?

De Goede Doelen Loterijen zien kansen om de jaarlijkse bijdrage van de loterijen aan de samenleving te verhogen van jaarlijks 750 miljoen euro naar jaarlijks 1 miljard euro.

In het regeerakkoord staat het voornemen voor een transparante procedure voor de vergunningverlening bij loterijen. De vraag is wat het doel daarvan is, er is namelijk geen noodzaak. Wij zijn voorstander van een transparante procedure waarbij een maximale opbrengst voor de samenleving het uitgangspunt vormt en daar garanties voor biedt. Wij vragen de staatssecretaris in ieder geval de goede doelen en de loterijen op korte termijn zekerheid te geven over hoe hij de loterijopbrengsten denkt veilig te stellen in de toekomst. We hebben mede dankzij ondersteunend kabinetsbeleid een prachtig loterijveld in Nederland, maar het kan nog beter. Om tot hogere opbrengsten voor de samenleving te komen is het in ieder geval nodig dat de loterijen versterkt worden en dat het loterijveld als geheel nog beter ingericht wordt. De tien suggesties die wij verderop in deze reactie voorstellen vallen ten dele binnen het bereik van deze conceptwet, ten dele daarbuiten, maar kunnen niet los daarvan gezien worden omdat het gaat om de borging en optimalisering van de Nederlandse traditie van fondsenwerven met loterijen.

Koester de unieke Nederlandse traditie

Het bevorderen van opbrengsten voor de samenleving uit kansspelen zou het uitgangspunt moeten zijn van het kansspelbeleid. In het begin van onze reactie hebben wij daarom al bepleit dat dit als vijfde pijler toegevoegd zou moeten worden aan de vier bestaande pijlers van het kansspelbeleid. Dit doet recht aan een unieke Nederlandse traditie van loterijen van en voor de samenleving. Een aantal zaken in het Nederlandse loterijveld zijn immers zeer goed geregeld:

- Zeer hoge opbrengsten voor de samenleving ondanks een competitieve loterijmarkt. Waar de meeste Europese landen slechts één loterij hebben (meestal een staatsloterij) zijn er op de Nederlandse markt naast de Staatsloterij meerdere (private) loterijen actief die voortkomen uit het privaat initiatief. Sinds ongeveer 25 tot 50 jaar zijn goede doelen loterijen (inclusief de Lotto) actief en al die jaren zijn alle loterijen gegroeid. Gezamenlijk zorgen deze loterijen voor jaarlijks 750 miljoen euro voor de samenleving.
- De Nederlandse loterijen hebben een duidelijk profiel, waardoor alle goede doelen sectoren toegang hebben tot kansspelopbrengsten:
  - De Nederlandse Staatsloterij werft fondsen voor de staatskas
  - De Lotto werft fondsen voor de sport (NOC*NSF) en een aantal maatschappelijke doelen
  - De Nationale Postcode Loterij werft fondsen voor mens en natuur in binnen-en buitenland (armoedebestrijding, mensenrechten, natuur & milieu, sociale cohesie)
  - De BankGiro Loterij werft fondsen voor behoud van het cultureel erfgoed
  - De VriendenLoterij werft fondsen voor gezondheid en welzijn
  - De Samenwerkende Non Profit Loterijen¹⁰ werven voor maatschappelijke organisaties en sportclubs
- De huidige marktinrichting (aantal loterijaanbieders) is vanuit het perspectief van maatschappelijke opbrengsten optimaal, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek¹¹.

¹⁰ Dit zijn de Grote Clubactie, Supportactie, de Zonnebloem Loterij, de Nationale Scouting Loterij, de Jantje Beton Loterij en de KWF Seizoensloterij.

¹¹ SEO (2007) "Better Chances for Charity Lotteries"

Bij minder aanbieders zullen er opbrengsten wegvallen. De koek wordt niet groter bij meer aanbieders: door de toegenomen concurrentie zal dit slechts leiden tot stijging van reclamekosten en een herverdeling van de loterijopbrengsten over de verschillende aanbieders.

Naar een optimale inrichting van het loterijveld

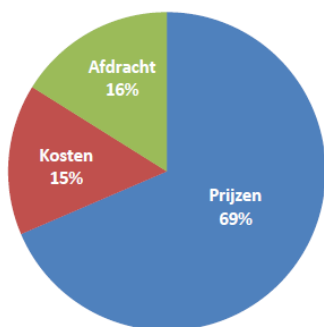
Vanuit onze jarenlange ervaring met het werven van fondsen voor vele maatschappelijke initiatieven zien wij een aantal kansen om de inrichting van het loterijveld te optimaliseren en de conceptwet “kansspelen op afstand” te verbeteren. Voor een aantal van deze punten moet de (concept)wet gewijzigd worden, andere onderwerpen kunnen in lagere wetgeving geregeld worden. Gezien het feit dat de staatssecretaris al enkele wijzigingen heeft opgenomen vooruitlopend op de invoering van een transparante procedure lijkt het ons verstandig en eenvoudig om suggestie 1 tot en met 4 voor een betere inrichting van het loterijveld ook mee te nemen in de voorliggende wetswijziging. Op deze manier kunnen de opbrengsten voor de samenleving veiliggesteld worden.

Suggestie 1 Creëer een level playing field in de loterijmarkt: reguleer alle loterijen op afdracht

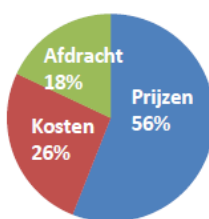
Er zijn grote verschillen in de wijze waarop de huidige Nederlandse loterijen worden gereguleerd. Deze verschillen zijn historisch zo gegroeid, maar staan een maximale maatschappelijke opbrengst in de weg.

- De Staatsloterij en De Lotto worden beide op prijzen gereguleerd (zij kennen een wettelijke verplichting van respectievelijk minimaal 60% en minimaal 47,5% van de inleg)

Staatsloterij (787 miljoen)

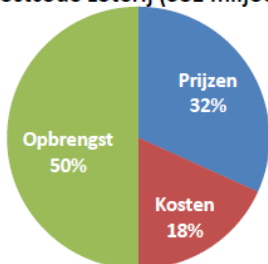

De Lotto (335 miljoen)

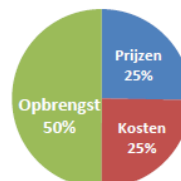
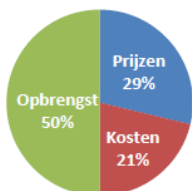

- goededoelenloterijen worden gereguleerd op afdracht aan het goede doel (50% van de inleg).

Postcode Loterij (581 miljoen)

BankGiro Loterij (128 miljoen) VriendenLoterij (96 miljoen)

(cijfers 2012)

Wij stellen voor om alle loterijen op afdracht te reguleren. Het voordeel van het reguleren op afdracht is dat je hierdoor een natuurlijke prikkel inbouwt om de kosten zo laag mogelijk te houden. Loterijen zullen immers een zo aantrekkelijk mogelijk prijzenpakket willen aanbieden.

De Staatsloterij kan goed met minder prijzengeld toe in deze markt. Als het niet met minder prijzengeld zou kunnen, dan hadden de Goede Doelen Loterijen nooit bestaan. Door een minimale afdracht in te stellen voorkom je ook dat eventuele financiële tegenvallers of zakelijke blunders kunnen worden afgewenteld op de begunstigen van de loterij zoals in het verleden is voorgekomen bij zowel De Lotto als de Staatsloterij.

Suggestie 2 Laat alle loterijen minimaal 40% afdragen

Een loterij moet zowel substantieel fondsen werven alsmede aantrekkelijk zijn voor de deelnemer. Een ideale verdeling is wanneer na aftrek van de operationele kosten (die nooit meer mogen bedragen dan 20% van de inleg) de helft naar de deelnemer gaat en de andere helft voor het goede doel/de staatskas bestemd is.

Vanuit de Staatsloterij zou hierdoor jaarlijks minstens 150 miljoen euro¹² extra beschikbaar komen. De staat heeft de afgelopen 10 jaar al 2,2 miljard euro laten liggen doordat de afdracht van de Staatsloterij slechts 15% bedroeg in plaats van 40%. Om dit te realiseren zal de wet op de kansspelen aangepast moeten worden voor de Staatsloterij en De Lotto.

Om de afdracht voor de Goede Doelen Loterijen te verlagen is geen wetswijziging nodig, wel een wijziging van het kansspelbesluit. Wij doen dan ook een dringend beroep op de staatssecretaris om dit zo snel mogelijk te realiseren. Voor de Goede Doelen Loterijen zou dit de facto een verlaging van het huidige afdrachtperscentage betekenen. Hierdoor kan echter in absolute zin meer opgehaald worden. Dit is ook aangetoond in 2004, toen het afdrachtperscentage van 60% naar 50% ging. Na twee jaar was er toen sprake van een stijging van de afdracht in absolute zin.

Suggestie 3 Verhoog de afdracht van de Staatsloterij

Een redelijke en makkelijk uitvoerbare oplossing (zonder wetswijziging) om direct meer opbrengsten voor de samenleving (ic de staatskas) te krijgen ligt bij de Staatsloterij. De Staatsloterij is wettelijk verplicht 15% af te dragen aan de staatskas. Slechts 5% meer afdracht levert jaarlijks 40 miljoen euro op.

De bevoorrechte positie van de Staatsloterij blijft bij een verhoging van de afdracht van slechts 5% behouden:

1. ruim marktleider, betrouwbaar merk, nationaal en oranje
2. keert dan nog steeds 64% uit aan prijzen (Europees gemiddelde is 56%)
3. bij 64% is de prijzenpot van de Staatsloterij nog altijd:
  - ruim tweemaal groter dan de prijzenpot van de Postcode Loterij
  - ruim tienmaal groter dan de prijzenpot van de BankGiro Loterij
  - ruim dertien keer groter dan de prijzenpot van de VriendenLoterij
4. met een optimaal prijzenschema kan de inleg zeker op peil blijven, ook al is de prijzenpot van 69% naar 64% gedaald

Suggestie 4 Versterk de loterijen: houdt het loterijproduct aantrekkelijk anno 2013

De loterijen dragen de erfenis van het restrictieve beleid, ze zitten in een keurslijf. Een loterij met een maandelijkse trekking riskeert in vergelijking met het spelaanbod dat straks online beschikbaar komt, een weinig interessant product te zijn. Voor zover wij na kunnen gaan, zijn de Nederlandse loterijen bovendien de enige nationale loterijen ter wereld die alleen een maandelijkse trekking hebben.

¹² Op basis van cijfers van 2012, reeds gecorrigeerd met het lagere bedrag dat de staatskas aan kansspelbelasting binnen zal krijgen, als gevolg van een lager prijzengeld (40% in plaats van de huidige 70%).

Uiteraard zullen de loterijen een vergunning aanvragen om online kansspelen aan te kunnen bieden, maar dit zal nooit het loterijproduct met hoge opbrengst voor de samenleving kunnen vervangen.

Het is niet de bedoeling de loterij om te vormen tot een online kansspel – het *businessmodel* van een loterij is immers veel geschikter om fondsen te werven. Wel kunnen er maatregelen genomen worden om ervoor te zorgen dat de loterijen goed beslagen ten ijs komen op het moment er veel concurrentie van online aanbieders bij komt.

Hier valt te denken aan onder meer:

- extra (week)trekkingen
- het toestaan van uitbreiding van de loterijvergunningen met betaalde spelletjes
- andere fondsenwervende activiteiten om de klant te binden aan het loterijproduct
- het poolen van de prijzenpot met andere Europese loterijen.

Suggestie 5 Stel strikte eisen ten aanzien van commerciële aanbieders, ook met betrekking tot reclame

Gezien de achtergrond van sommige internationale commerciële aanbieders van online kansspelen zou het verstandig zijn om in de vergunningsvoorwaarden ook eisen te stellen ten aanzien van de integriteit van partijen die de markt op willen. In artikel 31j staat dat de betrouwbaarheid van de aanbieder buiten twijfel moet staan. Wij zetten vraagtekens bij de betrouwbaarheid van aanbieders die hier jarenlang de wet genegeerd hebben. Bij het aanvragen van vergunningen kan de overheid op grond van de Wet Bibob onderzoek verrichten naar de integriteit van de onderneming die de vergunning aanvraagt. Als blijkt dat er sprake is van een crimineel verleden kan de vergunning geweigerd worden. Per 1 juli 2013 wordt de Wet Bibob ook van toepassing op de exploitatie van speelautomaten. De Goede Doelen Loterijen vragen zich af hoe de staatssecretaris van plan is om de effectiviteit van het Bibob-instrumentarium zo groot mogelijk te maken wanneer gegevens uit het buitenland verstrekt moeten worden. Wij wijzen in dit verband ook op de in de Tweede Kamer van het lid Bouwmeester (nr. 32264 nr. 19) aangenomen motie om illegale aanbieders niet in aanmerking te laten komen voor een vergunning.

Voor wat betreft de reclameregels bepleiten wij een proportioneel regime voor veilige kansspelen, om te voorkomen dat veilige kansspelen straks aan dezelfde strenge vereisten moeten voldoen als de risicovolle online kansspelen.

Suggestie 6 Geef meer aandacht aan opsporing en bestrijding van illegale kansspelen

Kanalisisatie bestaat uit meer dan alleen een aantrekkelijk legaal aanbod creëren. Er zal altijd een illegaal aanbod blijven: de intentie van de wet is immers om het aanbod via strikte vergunningseisen te reguleren, waardoor er altijd aanbieders buiten de boot zullen vallen. Zolang deze aanbieders niet effectief bestreden worden bestaat nog altijd het gevaar dat consumenten naar dit illegale aanbod toetrekken. De drempels voor deelname zijn hier immers veel lager. Een effectieve manier om deze aanbieders op te sporen en te bestrijden is om de handhaving te richten op in Nederland gevestigde tussenpersonen. Dan valt te denken aan ISP blocking, het aanpakken van media die advertenties mogelijk maken (zoals ook in Frankrijk gebeurt) of beboeten van financiële tussenpersonen.

Wij raden de staatssecretaris aan om de Kansspelautoriteit de benodigde bevoegdheden hiertoe te verlenen, zodat deze meer kan doen dan *“hen te attenderen op het illegale feit (...) en hen te gelasten al het mogelijke te doen om die dienstverlening te staken”*.¹³

---

¹³ Pagina 96, MvT, “Kansspelen op Afstand”

Suggestie 7   Zorg dat goede doelen wel profiteren van online kansspelen: creëer een goede doelen online kansspelvariant

Tot nu toe is het voor de huidige vergunninghouders verboden om via online kansspelen fondsen te werven. Hierdoor staan wij op achterstand in vergelijking met de internationale commerciële aanbieders die vanaf januari 2015 legaal de markt betreden: velen van hen zijn immers al jaren actief op de Nederlandse markt en beschikken over een uitgebreid Nederlands klantenbestand.

Ook wij zijn voornemens een vergunning aan te vragen om online kansspelen aan te bieden. Niet omdat wij denken dat wij direct veel fondsen zullen gaan werven met behulp van online kansspelen. Daarvoor zijn de marges te klein. Wel omdat we in de nieuwe kansspelmarkt een aanbieder van betekenis willen blijven, we de consument tegemoet willen komen bij de vraag naar online kansspelen, we daar waar mogelijk ook fondsen willen werven met deze nieuwe spellen. Een online aanbod door de loterijen zal dus altijd additioneel zijn op het loterijaanbod.

De missie van de Goede Doelen Loterijen is het werven van fondsen voor goede doelen en het geven van bekendheid aan hun werk door middel van een loterij. Een online aanbod moet bij onze missie passen en bij loterijen als veilige kansspelen. Omdat online kansspelen nu eenmaal meer risico's op kansspelverslaving, met zich meebrengen dan loterijen vereist dit een aantal aanpassingen.

De Goede Doelen Loterijen willen in ieder geval vergaande maatregelen nemen om de deelnemers te beschermen tegen alle risico's die een online aanbod met zich meebrengt. Deelname aan de Goede Doelen Loterijen is 100% legaal, dus een strenge controle is mogelijk.

Ter bescherming van de consument zullen wij nadrukkelijk verder gaan dan de nu in het wetsvoorstel genoemde maatregelen:

- Naast de mogelijkheid tot zelfuitsluiting door de deelnemer en door de speler in te stellen limieten zullen wij zelf als aanbieder op voorhand een limiet stellen aan de maandelijkse deelnamekosten.
- Daarnaast zullen wij de lat hoog leggen als het gaat om de opbrengsten voor de samenleving: circa 40% van het brutospelresultaat zal bestemd worden voor de samenleving (goede doelen/staatskas in de vorm van kansspelbelasting). Dit is een ongekend hoog percentage. Wij kijken ernaar uit om dit waar te gaan maken.
- Een eventuele verplichte afdracht voor online aanbieders – als noodventiel - zou wat ons betreft dus ook minimaal 40% van het bruto spelresultaat moeten bedragen.
- Gezien de voorsprong van de commerciële aanbieders is een pre-launch voor fondsenwervende aanbieders wenselijk.

Suggestie 8   Zorg dat het online belastingplan wel werkt: verhoog het inningspercentage

De in de conceptwet voorgestelde belastingverhoging voor loterijen is niet alleen principieel onjuist, het is ook onnodig. Ook zonder deze belastingverhoging is het mogelijk om de ingeboekte 31 miljoen euro te behalen, met een aantrekkelijk belastingtarief voor de commerciële online aanbieders op 20% GGR. In de voor het regeerakkoord gebruikte formule is uitgegaan van een lagere kanalisatie dan het geval is, nu er voor een gunstiger belastingtarief is gekozen. Maar zoals wij hierboven ook al uiteen hebben gezet: niet alleen het legale aanbod is van belang, ook de handhaving.

Dus neem de nieuwe vergunninghouders serieus, daar vragen ze zelf ook om. Verhoog dus het inningspercentage van de kansspelbelasting voor online aanbieders van 80 naar 99,5%, dan wordt de jaarlijks ingeboekte 31 miljoen euro wel gehaald en is de verhoging van de belasting voor loterijen niet meer nodig om het tekort te compenseren.

Suggestie 9 Voer een jaarlijkse licentievergoeding in als alternatief voor online kansspelbelasting

In plaats van kansspelbelasting voor aanbieders van online kansspelen kan ook gekozen worden voor een (jaarlijkse) licentie vergoeding die vooraf geïnd wordt, zoals bijvoorbeeld in Italië gangbaar is. Op deze manier kan de overheid zich verzekeren van inkomsten vanuit online kansspelen en is het een stimulans voor de internationale commerciële partijen om gedurende langere tijd actief te blijven op de Nederlandse markt (ze moeten immers hun investeringen terugverdienen, in plaats van het achteraf betalen van belasting). Deze suggestie verdient nadere uitwerking, maar bij een licentiefee van bijvoorbeeld 5 miljoen euro per vergunning en 1 miljoen voor de goede doelen online kansspelvariant bedragen de totale opbrengsten bij 7 commerciële aanbieders en 6 goede doelen aanbieders jaarlijks al 41 miljoen euro. Gezien de enorme bedragen die de internationale commerciële partijen bereid lijken te zijn om te betalen voor sponsorcontracten met bijvoorbeeld Ajax zal een licentievergoeding van 5 miljoen euro per vergunning geen problemen opleveren.

Suggestie 10 Maak de wettekst in overeenstemming met de geest van de memorie van toelichting inzake het verslavingsfonds

Het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting lijken elkaar tegen te spreken als het gaat om de verplichte afdracht aan het verslavingsfonds. De Memorie van Toelichting spreekt van een verplichte afdracht door de vergunninghouder van online kansspelen. Uit de wettekst kan echter niet worden opgemaakt dat de verplichte afdracht aan het verslavingsfonds alleen gaat gelden voor de aanbieders van online kansspelen, artikel 33e. Wij gaan ervan uit dat de verplichte bijdrage aan het verslavingsfonds niet geldt voor de loterijen aangezien loterijen tot de niet-verslavende en niet-risicovolle kansspelen behoren, zoals ook door wetenschappelijk onderzoek¹⁴ is aangetoond. Het zou echter goed zijn als de wettekst en de memorie van toelichting elkaar niet tegenspreken op dit punt.

---

¹⁴ Zie onder meer het rapport “De relatie tussen deelname aan nummerloterijen en kansspelverslaving in Nederland” van IVO/CVO (2008)

DEEL IV NEDERLAND LOOPT OP KOP ALS HET GAAT OM PRIVAAT INITIATIEF

Aan de hand van de uitkomsten van 'The John Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project'¹⁵ blijkt dat Nederland een van de grootste nonprofit sectoren van de wereld heeft. De verklaring hiervoor is volgens Hupe en Meijs¹⁶ de heterogeniteit van de samenleving, en de aanwezigheid van nonprofit entrepreneurs die de vraag vanuit hun eigen achterban articuleren. Eén van de uitdagingen die deze auteurs noemen is het 'hanteren van een geefstijl die productief is voor de samenleving en voldoening geeft aan de gever'.

Er is een groot belang gemoeid met de ontwikkeling en toekomstperspectieven van de Nederlandse civil society, die bestaat uit vele duizenden organisaties, clubs en verenigingen met vele miljoenen leden, jaarlijks één miljard uur besteed aan vrijwilligerswerk en 4,3 miljard euro particuliere giften aan goede doelen.

Veel factoren spelen daarin een rol:

- uiteraard de ontwikkeling van de samenleving zelf
- het vermogen van goede doelen organisaties om openheid te betrachten over hun doen en om te gaan met een kritischere houding van het publiek
- het ontwikkelen van een moderne mix van effectieve fondsenwervende activiteiten.

In dat laatste nemen de Goede Doelen Loterijen al sinds jaar en dag een substantiële en zeer gewaardeerde plaats in. Met een jaarlijkse schenking van 400 miljoen euro aan bijna 200 begunstigde goede doelenorganisaties, die voor hen een structurele en merendeels vrij besteedbare inkomstenbron vormen, is daar ook alle reden toe. Wat er met de loterijen gebeurt als gevolg van het te voeren kansspelbeleid valt niet los te zien van de prominente plaats die de loterijen innemen in het bouwwerk van de Nederlandse civil society. De loterijen vormen daarin een hoeksteen die niet zonder gevolgen voor het geheel losgewrikt kan worden.

Nederland staat al jaren in de top tien van de Civil Society Index¹⁷. Die index is een rating op basis van een mix van het geven van geld, van tijd en van hulp aan een vreemde. Dat overheden moeten bezuinigen op het geven van geld is onontkoombaar. Maar dat particuliere inkomsten voor goede doelen óók afnemen als gevolg van overheidsbeleid is niet alleen onwenselijk, maar een blamage vergeleken met landen waarvan de inwoners het minder hebben dan die in Nederland. Juist als de overheid wil terugtreden en minder te besteden heeft zou die overheid burgers moeten aanmoedigen om méér te doen. Onze loterijen bieden daartoe een gepaste en aantrekkelijke kans! Mede dankzij het kabinetsbeleid voor (goede doelen) loterijen voert Nederland al jaren een koppositie als het gaat om geven aan goede doelen. Laten we nu de juiste maatregelen nemen en ervoor zorgen dat we deze koppositie behouden, of liever nog verbeteren. Zodat ook in de toekomst private initiatieven ontstaan zoals honderden speelveldjes in achterstandswijken, organisaties die zich bekommeren om ouderen en eenzame mensen, organisaties die natuurgebieden aankopen en beheren (zoals de Ecologische Hoofd Structuur) en internationaal geroemde culturele instellingen zoals de Hermitage Amsterdam.

---

¹⁵ Zie <http://ccss.jhu.edu/>

¹⁶ "Filantropie: het geven van geld en tijd", in opdracht van het ministerie van VWS opgesteld door Prof. Lucas Meijs en Eva van Baren, Erasmus Centre for Strategic Philanthropy" (2010)

¹⁷ <http://www.cafonline.org/PDF/WorldGivingIndex2012WEB.pdf>

1. Concept wettekst

Artikel 31i lid 5d:

“het verrichten van andere activiteiten dan de krachtens de vergunning georganiseerde kansspelen”

en

Artikel 33e lid 2c:

“hetgeen anders dan als inzet ontvangen...”

Uit deze artikelen maken wij op dat aanbieders van kansspelen op afstand in de gelegenheid worden gesteld om nevenactiviteiten te ontplooien. In de MvT op pagina 99 staat bovendien “het ontplooien van ongewenste nevenactiviteiten” opgesomd als beboetbare overtreding. Er is dus ook sprake van *gewenste* nevenactiviteiten.

Dit is onverenigbaar met de gedachte van een gelijk speelveld aangezien loterijen geen nevenactiviteiten mogen ontplooien. Wij stellen voor dat loterijen ook toestemming krijgen voor nevenactiviteiten, als een van de versterkingsmaatregelen. Dit sluit ook aan op het sectorvoorstel.

Artikel IX:

“Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.”

Het eerder in werking treden van bepaalde onderdelen zou in theorie kunnen betekenen dat de eerste vergunningen al uitgegeven worden maar dat de handhaving nog niet op orde is. Dit baart ons zorgen.

2. Concept memorie van toelichting

Pagina's 2, 3, 14:

“Kansspelen op afstand in de zin van de voorgestelde titel Vb Wok zijn kansspelen die op afstand met elektronische communicatiemiddelen wordt georganiseerd en waaraan door de speler wordt deelgenomen zonder fysiek contact met de aanbieder of derden die voor deelname aan die kansspelen ruimte en middelen ter beschikking stellen”

Volgens deze definitie zouden de Goede Doelen Loterijen hier ook onder vallen. Wij werken al 25 jaar zonder fysiek contact met de deelnemer en met elektronische communicatiemiddelen. Hét onderscheidende kenmerk tussen onze loterijspelen en de bedoelde kansspelen uit dit wetsvoorstel is het ‘short-odd’ of ‘instant-win’ element. Dit moet in de definitie terug te vinden zijn.

Pagina 3, 4, 12:

Op deze pagina's wordt meerdere keren gesteld dat er een aanhoudende behoefte is van de Nederlandse consument aan online kansspelen (overigens zonder bronvermelding) en dat de online markt verder zal groeien. Dit alles suggereert dat Nederland veel geld misloopt als er niet snel gereguleerd wordt. Toch is de verwachting dat de ingeboekte 31 miljoen euro aan belastinginkomsten niet gehaald wordt. Bovendien is er een reële kans dat regulering op de voorgestelde wijze de overheid zelfs geld gaat kosten; bij doorrekening van het wetsvoorstel

blijkt dat bij een omzetsdaling van 4% van de loterijen niet alleen de opbrengsten voor de goede doelen dalen, maar ook de totale opbrengsten voor de staat lager uitvallen dan nu het geval is.

Pagina 11:

“Gelet op de substantiële vraag naar kansspelen op afstand zijn veel aanbieders actief op deze markt. Om een hoge mate van kanalisatie te bereiken is het derhalve van belang dat het aantal vergunninghouders niet op voorhand wordt beperkt. Een op voorhand beperkt aantal vergunninghouders reduceert de concurrentie tussen deze aanbieders. Hoewel dit op het eerste gezicht aantrekkelijk lijkt vanuit de optiek van het voorkomen van kansspelverslaving, leidt dit tot hogere kosten voor de consument in de vorm van een lager uitbetalingsratio. Daarnaast ontbreekt in een dergelijk stelsel de stimulans voor aanbieders om te innoveren. Hiermee bestaat het risico dat Nederlandse spelers zich tot attractiever illegaal aanbod wenden. Daarnaast roept beperking van het aantal vergunningen ook vragen op over de criteria voor het vaststellen van dat aantal. Het is immers in een bewegende markt niet op voorhand precies vast te stellen hoeveel vergunninghouders noodzakelijk zijn voor een passend en attractief aanbod.”

Wij vinden dit punt vergezocht. Ervaringen in de landen om ons heen leren ons dat slechts enkele partijen uiteindelijk legaal succesvol zijn. Veel partijen zullen in eerste instantie een vergunning aanvragen en gaan enthousiast van start. De schattingen over de online markt in Nederland zijn echter relatief klein dus de te verleden taart is ook niet groot. Een paar grote jongens en een paar kleine innovatieve partijen die een niche hebben gevonden zullen het hoofd boven water houden. De rest is met een paar jaar weer weg, of verdwijnt weer in het illegale circuit. Innovatie en prijsstelling zullen dus in het begin wel een rol spelen, maar deze innovatie zal met name in de manier van aanbieden zitten en niet in nieuwe spellen. Veel spellen delen dezelfde achterkant. Het schilletje aan de voorkant, de propositie en met name de wijze van promotie maken het verschil. Voor een evenwichtige opbouw van de markt pleiten wij daarom voor een beperkt aantal vergunningen.

Pagina 12:

“In de praktijk zal het aantal verleende vergunningen naar verwachting, mede gelet op de ervaringen in Denemarken, echter beperkt zijn door de hoge eisen die aan de vergunninghouder, diens onderneming en de exploitatie van de kansspelen worden gesteld.”

Graag merken wij hierbij op dat per april 2013 in Denemarken maar liefst 44 vergunningen verleend zijn aan aanbieders van online kansspelen voor bijna 200 websites. Wij noemen dit geenszins beperkt voor een land met nog geen 5 miljoen inwoners.

Pagina 18:

“De vergunninghouder mag geen kansspelen op afstand aanbieden aan een speler die niet zijn spelersprofiel heeft ingevuld en daarin de grenzen heeft aangegeven die hij vooraf aan zijn speelgedrag wil stellen. (...) Vooralsnog wordt niet gedacht aan generieke limieten die voor iedere speler gelden.”

Wij pleiten ervoor om een plafond in te stellen voor de limieten die spelers zichzelf moeten opleggen. Dit plafond kan samen met de verslavingszorginstanties vastgesteld worden. Dat risico- en probleemspelers doorgaans hun grenzen niet kunnen aangeven is juist de kern van het probleem. Aanbieders van online kansspelen hebben helemaal geen limiet of werken met bedragen die in werkelijkheid geen limieten te noemen zijn. Bwin heeft bijvoorbeeld een limiet gesteld van 175,000 EUR die gewonnen mag worden in 7 dagen. En Unibet heeft een limiet op de uitbetaling per weddenschap per klant van 200,000 GBP. Let wel: het gaat hier dus om gewonnen prijzen, de inleg mag dus vele malen hoger zijn. Dit soort bedragen zijn voor een gemiddelde speler niet verantwoord om per week of per weddenschap erdoor heen te jagen dus hier dienen regels van bovenaf opgelegd te worden.

Pagina 37:

“In het wetsvoorstel is voorzien in de mogelijkheid om bij ministeriële regeling afdracht ten behoeve van sport, cultuur, maatschappelijk welzijn of volksgezondheid en andere goede doelen verplicht te stellen in de vorm van een minimaal afdrachtspercentage.”

en

Pagina 59:

“Indien tot een dergelijke afdracht wordt besloten, zal de afdracht aan sport en goede doelen bij ministeriële regeling nader worden ingevuld, en zal onder meer worden geregeld wat de grondslag van die afdracht is en aan welke instellingen kan worden afgedragen.”

Vooropgesteld dat wij geen voorstander zijn van een verplichte afdracht voor online kansspelen (de redenen hiervoor hebben wij in deze reactie uiteengezet), merken wij op dat de bovenstaande passage op pagina 59 geheel tegen de gedachte indruist dat kansspelopbrengsten toegankelijk moeten zijn voor alle goede doelen organisaties. Als bij ministeriële regeling, een uitermate ondemocratisch instrument, wordt bepaald aan welke instellingen moet worden afgedragen, ontstaat een closed shop situatie, die bovendien afhankelijk is van het politieke klimaat.

In dit verband wijzen wij u op een van de adviezen van professor Theo Schuyt uit het rapport “Model Verdeelsysteem Kansspelopbrengsten - een update” (maart 2010) waarin hij stelt dat de overheid de opbrengsten van loterijen niet mag zien als financieringsbron voor eigen overheidsbeleid noch de opbrengsten mag beschouwen als substitutie voor eigen beleid dat niet langer wordt voortgezet. Ofwel de overheid mag geen subsidiepolitiek voeren met loterijopbrengsten. Wij verzoeken u met klem om artikel 31g tezamen met bovengenoemde passages op pagina 37 en 59 grondig te herzien, en wat ons betreft mogen deze zelfs verwijderd worden.

Pagina 65:

“In de internationale praktijk is het gebruikelijk dat het gehele spelsysteem naast de initiële keuring voor de ingebruikname en naast de keuringen van de wijzigingen, ook jaarlijks wordt gekeurd. Dit brengt aanvullende kosten voor de vergunninghouder met zich mee, hetgeen de kanalisatie niet ten goede komt. Daarom worden de aanvullende keuringen - naast de initiële keuring en de keuring van veranderingen - in het Nederlandse stelsel niet jaarlijks uitgevoerd, maar op tijdstippen die de kansspelautoriteit bepaalt.”

en

Pagina 66:

“Omdat deze aanvullende keuringen niet op gezette tijden plaatsvinden en kort van tevoren aangekondigd worden, wordt verwacht dat dit leidt tot betere naleving door de vergunninghouder van de Nederlandse kansspelregelgeving.”

Als Nederland wil afwijken van de internationale praktijk, wat ons overigens bevreemdt, dan stellen wij voor dat de Kansspelautoriteit de tussentijdse keuringen *onaangekondigd* doet en niet kort van tevoren aankondigt.

Pagina 70:

“De wijze waarop de identiteit wordt vastgesteld en geverifieerd, wordt in de lagere regelgeving nader uitgewerkt. Verificatie van de identiteit kan bijvoorbeeld geschieden aan de hand van vergelijking van de persoons- en contactgegevens van de betrokkene met de gegevens over zijn bankrekening die deze voor de inschrijving heeft moeten verstrekken en het kopie van het legitimatiebewijs van de persoon.”

Het vaststellen en de verificatie van de identiteit van spelers is in onze ogen van te fundamenteel belang om in lagere regelgeving zonder democratische controle te regelen. Daarom stellen wij voor om bij de vaststelling van deze standaarden de Tweede Kamer en de Eerste Kamer de gelegenheid te geven hun zienswijze te geven, via een AMvB met voorhangprocedure.

Pagina 78:

*“De maximale hoogte van de bijdrage die door de houders van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand gezamenlijk moet worden geleverd, wordt door de Minister van Veiligheid en Justitie vastgesteld.”(...)
“Bij de vaststelling van de hoogte van de bijdrage zal daarnaast ook rekening worden gehouden met de totale kostendruk die mede bepalend is voor de toeleiding van spelers naar het veilige en gereguleerde kansspelaanbod.”*

De Goede Doelen Loterijen pleiten al jaren voor het instellen van een plafond voor de bestemmingsheffing voor de Kansspelautoriteit. Wij stellen voor bovenstaande vaststelling van de maximale hoogte van de bijdrage door de Minister door te trekken naar de totale bestemmingsheffing van artikel 33e, en niet slechts te beperken tot de bijdrage voor het verslavingsfonds.

Pagina 84:

“Gezien het grote aantal van 8,8 miljoen spelers, waarvan blijkens meergenoemd rapport “Gokken in kaart” ongeveer 112.000 binnen de doelgroep van het centraal register vallen,...”

Deze zin suggereert dat 8,8 miljoen mensen ook deelnemen aan online kansspelen terwijl het merendeel van deze 8,8 miljoen spelers uitsluitend aan de klassieke loterijen mee doet en dus nooit in het register zullen komen. Wij vinden dat de wens tot regulering onderbouwd moet worden met gepaste cijfers waar geen onduidelijkheden over kunnen ontstaan.

Pagina 85:

“Degene die er zelf voor hebben gekozen gedurende een bepaalde periode niet aan dergelijke kansspelen te willen deelnemen, kunnen zich niet inschrijven voor een periode korter dan zes maanden, maar wel voor een langere periode. (...) Personen ten aanzien van wie de kansspelautoriteit heeft besloten tot tijdelijke uitsluiting van deelname aan kansspelen op afstand, in speelcasino's en in speelhallen, worden voor de duur van zes maanden ingeschreven in het register”

Kan in de memorie van toelichting uitgelegd worden waarom een zelfgekozen uitsluiting langer dan zes maanden kan duren maar dat een uitsluiting opgelegd door de Kansspelautoriteit nooit langer dan zes maanden duurt?

Pagina 92 en 93

“Een deel van de elektronische middelen waarmee de spelen worden georganiseerd, bevindt zich op dit moment veelal buiten Nederland in jurisdicties als Malta, Gibraltar, Alderney en Isle of Man. De kansspelautoriteit kan hier in de regel geen fysieke toezichtbevoegdheden uitoefenen zonder nadere afspraken met de betrokken buitenlandse autoriteiten. Met de verplaatsing van die omvangrijke systemen naar Nederland zouden dermate hoge kosten zijn gemoeid, dat de met de regulering van kansspelen op afstand beoogde kanalisatie niet zou kunnen worden gerealiseerd. Het voorgestelde artikel 34m voorziet daarom in de basis voor afspraken tussen de kansspelautoriteit en de betrokken kansspeltoezichthouders in het kader van administratieve samenwerking op het gebied van nalevingstoezicht.”

Denemarken heeft een dergelijke administratieve samenwerking (Memorandum of Understanding) met de Lotteries and Gaming Authority van Malta. Aangezien Denemarken meerdere malen als voorbeeld heeft gediend

voor de invulling van het voorliggende wetsvoorstel achten wij de kans groot dat de Kansspelautoriteit een dergelijke samenwerking met Malta ook overweegt aan te gaan. Aangezien een groot deel van de Europese aanbieders van online kansspelen zich op dit eiland bevinden, hoeven zij hun elektronische middelen in dat geval dus niet naar Nederlands grondgebied te verplaatsen en is dit dus eerder de regel dan de uitzondering. Wij pleiten ervoor om hier goed naar te kijken, mede gezien het feit dat een MoU slechts een administratieve samenwerking betreft en geen basis voor strafrechtelijke vervolging biedt.

Pagina 111:

“Artikel VIII schrijft voor dat deze wet binnen vijf jaar na inwerkingtreding wordt geëvalueerd. Voor onderzoek komen in ieder geval in aanmerking de mate waarin de regulering van kansspelen op afstand de doelstelling van kanalisatie van het nu nog illegale aanbod aan kansspelen op afstand heeft gerealiseerd, de effecten van het preventiebeleid met de onderzoeks- en interventieplicht van de vergunninghouder en het centraal register uitsluiting kansspelen, de bescherming van persoonsgegevens, en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de in dit wetsvoorstel opgenomen bepalingen.”

Wij missen hier de impact op de opbrengsten voor de samenleving. Een aantal aanbieders van online kansspelen heeft onderstreept dat kannibalisatie niet op voorhand uit te sluiten is (zie sectorvoorstel) dus wij zouden graag een toezegging krijgen dat kannibalisatie-effecten ook meegenomen worden in de evaluatie. Overigens herhalen wij met klem dat eenmaal ingeslagen, er geen weg terug meer is. En na vijf jaar al helemaal niet meer.

OVERZICHT VAN DE SCHENKINGEN NATIONALE POSTCODE LOTERIJ 1990-2012

	bijdrage	totaal	beneficiënt		bijdrage	totaal	beneficiënt
Vaste beneficiënten	over 2012	ontvangen	sinds	Vaste beneficiënten	over 2012	ontvangen	sinds
Aflatoun	500.000	1.500.000	2010	Oranje Fonds	20.000.000	107.572.697	2006
African Parks Network	1.790.000	3.290.000	2010	Oxfam Novib	13.500.000	319.154.491	1990
Amnesty International	3.600.000	65.023.892	1996	Peace Parks Foundation	1.350.000	15.685.000	2002
AMREF Flying Doctors	3.481.055	18.749.834	2000	PharmAccess	500.000	500.000	2012
ARK	900.000	15.468.754	1996	Plan Nederland	2.700.000	40.266.552	1998
Artsen zonder Grenzen	20.291.000	287.170.447	1993	Postcode Lottery Green Challenge	1.300.000	6.750.000	2007
BiD Network	500.000	5.145.000	2007	Prins Claus Fonds	500.000	7.753.780	2001
Carbon War Room	4.050.000	6.050.000	2008	Resto VanHarte	500.000	2.000.000	2009
CARE Nederland	500.000	1.000.000	2011	Rewilding Europe	500.000	500.000	2012
Clinton Foundation	4.730.000	18.680.000	2005	Right To Play	500.000	1.500.000	2010
Cordaid	2.750.000	50.774.519	1996	Rocky Mountain Institute	900.000	4.700.000	2009
dance4life	500.000	3.780.750	2008	Rutgers WPF	900.000	10.023.024	2002
De12Landschappen	11.250.000	207.235.140	1996	Save the Children Nederland	900.000	10.891.050	2002
Defence for Children - ECPAT Nederland	500.000	2.000.000	2009	Sea Shepherd	900.000	5.350.000	2007
Desmond & Leah Tutu Legacy Foundation	500.000	500.000	2012	Simavi	900.000	16.036.260	1998
Dierenbescherming	1.800.000	29.539.814	1996	Skanfonds	10.000.000	65.838.579	2006
Dokters van de Wereld	500.000	2.000.000	2009	Solidaridad	1.350.000	6.318.500	2009
Dutch Caribbean Nature Alliance	500.000	2.500.000	2008	SOS Kinderdorpen	1.350.000	19.507.939	2000
European Climate Foundation	500.000	1.500.000	2010	Stichting AAP	500.000	6.073.780	2001
Fairfood International	500.000	3.097.576	2009	Stichting de Vrolijkheid	500.000	3.875.920	2008
FairTrade Original, Sticing Max Havelaar en LVWW	900.000	3.700.000	2009	Stichting DOEN	24.500.000	526.533.823	1991
Free Press Unlimited	3.013.824	13.047.724	1997	Stichting Vluchteling	2.700.000	48.580.188	1996
Goois Natuurreservaat	900.000	20.014.263	1997	Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF	900.000	8.813.583	2001
Greenpeace	9.843.028	52.658.845	1996	STOP AIDS NOW!	1.350.000	29.147.330	2001
Hivos	1.350.000	8.339.588	2007	Terre des Hommes	6.973.041	41.144.022	1996
Human Rights Watch	900.000	6.345.000	2009	The Climate Group	3.621.194	6.921.194	2008
Humanitas	5.000.000	27.477.571	2008	The Elders	500.000	1.500.000	2010
ICCO	1.350.000	5.050.000	2008	The Hunger Project	500.000	1.000.000	2011
IKV Pax Christi	500.000	1.000.000	2011	UNHCR	1.350.000	17.218.223	2002
IMC Weekendschool	500.000	2.500.000	2008	UNICEF	13.500.000	286.839.565	1993
IUCN NL	900.000	17.680.728	2000	University for Peace	2.153.500	7.727.280	2001
IVN (Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid)	1.350.000	23.553.691	1996	UTZ Certified	500.000	1.500.000	2010
Johan Cruyff Foundation	1.350.000	4.350.000	2010	Vereniging Nederlands Cultuurlandschap	500.000	4.600.000	2008
Kinderfonds MAMAS	500.000	9.992.560	2000	vfonds	5.132.690	5.132.690	2012
Landschapsbeheer Nederland	3.465.000	39.337.844	1996	VluchtelingenWerk Nederland	13.015.000	234.098.840	2008
Leprastichting	3.366.016	22.907.597	1996	Vogelbescherming Nederland	1.800.000	31.789.944	1996
Liliane Fonds	1.350.000	15.626.595	2000	Waddenvereniging	2.570.000	17.329.144	1997
Mama Cash	900.000	4.207.360	2008	War Child	3.115.860	16.783.076	2000
Marine Stewardship Council	500.000	1.000.000	2011	Wereld Natuur Fonds	13.500.000	288.239.105	1993
Milieudefensie	1.350.000	25.787.080	1996	Wilde Ganzen	500.000	1.500.000	2010
Natuur & Milieu	1.800.000	34.239.612	1996	WOMEN inc.	500.000	1.000.000	2012
De Natuur- en Milieufederaties	2.250.000	36.415.601	1996	World Food Programme	1.350.000	11.240.000	2004
Natuurmonumenten	13.708.826	325.873.415	1990	World Press Photo	500.000	9.627.095	2004
Nederlandse Rode Kruis	5.400.000	61.801.623	1996				
Enmalige schenkingen 2012							
GAVI Alliance	2.500.000						
Nederlandse Vereniging Botanische Tuinen	2.000.000						
Stichting Voedselbanken Nederland	1.000.000						
Vlinderstichting	800.000						

Totaal 89 vaste beneficiënten

Uitkeringen aan goede doelen over 2012: € 290.710.389

Sinds 1989 heeft de loterij € 3.820.072.432 uitgekeerd aan goede doelen

OVERZICHT VAN DE SCHENKINGEN BANKGIRO LOTERIJ 2002-2012

Vaste beneficiënten	bijdrage over 2012	totaal ontvangen	beneficiënt sinds	Vaste beneficiënten	bijdrage over 2012	totaal ontvangen	beneficiënt sinds
4 Rijksmusea *	7.903.961	94.981.664	2009	Museum Speelklok	900.000	2.950.000	2006
Rijksmuseum Amsterdam	820.000			Museum Volkenkunde	700.000	2.125.000	2007
Van Gogh Museum	1.500.000			Museumkaart *	500.000	17.406.703	2000
Mauritshuis				Museumstoomtram Hoorn – Medemblik	200.000	1.000.000	2007
Kröller-Müller Museum				Naturalis Biodiversity Center	300.000	2.900.000	2006
Amsterdam Museum	200.000	2.036.000	2006	Nederlands Architectuurinstituut	300.000	2.350.000	2006
Anne Frank Stichting	200.000	2.150.000	2006	Nederlands Fotomuseum	200.000	1.200.000	2007
BOEI	1.000.000	4.700.000	2006	Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	859.200	2.659.200	2006
Bonnefantenmuseum	200.000	1.400.000	2006	Nederlands Openluchtmuseum *	1.002.000	6.627.000	2006
Centraal Museum Utrecht	300.000	1.888.000	2006	NEMO	200.000	400.000	2012
Cobra Museum *	200.000	7.254.200	2000	De Nieuwe Kerk	500.000	1.500.000	2010
Het Concertgebouw *	500.000	8.542.450	2000	Noordbrabants Museum/Bosch 500	500.000	1.500.000	2010
Drents Museum	300.000	1.850.000	2008	Paleis Het Loo	1.015.715	1.815.715	2008
EYE	200.000	200.000	2012	Prins Bernhard Cultuurfonds **	15.121.234	176.350.579	2002
FOAM	300.000	2.850.078	2007	Rijksmuseum van Oudheden	200.000	1.346.420	2009
Frans Hals Museum De Hallen Haarlem	200.000	1.454.800	2008	Het Scheepvaartmuseum	1.462.368	4.625.392	2006
Fries Museum	200.000	1.446.148	2008	Singer Laren	200.000	1.900.000	2006
Gemeentemuseum Den Haag	500.000	3.800.000	2006	Het Spoorwegmuseum	300.000	1.700.000	2007
Groninger Museum	300.000	2.100.000	2006	Stedelijk Museum Amsterdam*****	200.000	700.000	2012
Hermitage Amsterdam	300.000	15.830.023	2000	Stichting DOEN	4.613.312	72.644.247	2009
De Hollandsche Molen *	400.000	6.261.780	2000	Teylers Museum****	200.000	2.000.000	2007
Joods Historisch Museum *	200.000	3.721.780	2000	Tropenmuseum	200.000	1.400.000	2006
Kunsthall Rotterdam	200.000	1.697.590	2007	TwentseWelle	200.000	800.000	2009
MOTI	200.000	1.200.000	2007	Van Abbemuseum	200.000	1.200.000	2007
Museum Beelden aan Zee	200.000	1.522.000	2008	Vereniging Hendrick de Keyser *	1.897.500	11.621.060	2005
Museum Boijmans Van Beuningen	500.000	3.900.000	2006	Vereniging Rembrandt	400.000	1.300.000	2009
Museum Catharijneconvent	200.000	200.000	2012	vfonds **	8.399.792	71.518.005	2002
Museum de Fundatie	200.000	1.000.000	2008	Zeeuws Museum	200.000	1.000.000	2008
Museum voor Moderne Kunst Arnhem	200.000	600.000	2010	Zuiderzeemuseum	1.280.000	3.780.000	2007
Museum Het Valkhof	200.000	1.000.000	2008				

Enmalige schenkingen 2012

Museum Belvédère	200.000
Westfries Museum	270.000
De Drommedaris	350.000
Grote Kerk Naarden	400.000
Stedelijk Museum Schiedam	600.000
Museum Boerhaave	600.000
Boei Kerk en Klooster	600.000
Stedelijk Museum De Lakenhal	1.000.000
Koninklijk Theater Carré	1.000.000
BankGiro Loterij Restauratiefonds***	1.000.000

Totaal 58 vaste beneficiënten

Uitkeringen aan culturele instellingen over 2012: € 64.209.247

Sinds 2002 heeft de loterij ruim € 600 miljoen uitgekeerd aan culturele instellingen

- * voormalig beneficiënt VriendenLoterij; vanaf 2004 beneficiënt BankGiro Loterij
- ** mede-oprichter BGL, bijdrage gerekend vanaf 2002 (jaar van overname)
- *** uitkering aan Prins Bernhard Cultuurfonds
- **** inclusief de bijdrage voor het Fundatiehuis
- ***** inclusief eenmalige bijdrage in 2009

OVERZICHT VAN DE SCHENKINGEN VRIENDENLOTERIJ 1998-2012

	bijdrage	waarvan	totaal	beneficiënt		bijdrage	waarvan	totaal	beneficiënt
vaste beneficiënten	over 2012	geoomerkt	ontvangen	sinds	vaste beneficiënten	over 2012	geoomerkt	ontvangen	sinds
Aids Fonds	1.549.920	866.049	13.120.079	2004	Meer dan Voetbal	901.284	1.284	4.402.680	2008
Alzheimer Nederland	348.190	148.190	3.056.579	2002	Nationaal Fonds Kinderhulp	2.635.749	1.635.749	24.976.238	1999
Bas van de Goor Foundation	201.074	1.074	651.193	2010	Nationaal Ouderenfonds	2.425.270	1.800.270	6.810.599	2002
Diabetes Fonds	1.161.432	477.561*	11.528.306	2004	Nationale Hoorstichting	210.885	10.885	1.516.637	2008
Dirk Kuyt Foundation	150.050	50	150.050	2012	Nationale Vereniging de Zonnebloem	566.444	366.444	4.277.049	2005
Edwin van der Sar Foundation	150.010	10	150.010	2012	Nederlandse Brandwonden Stichting	766.254	82.383	7.693.641	2004
Epilepsiefonds	828.096	291.096	7.012.616	1998	Nederlandse Hartstichting	1.375.638	691.767*	12.364.970	2004
Esther Vergeer Foundation	191.993	41.993	412.271	2009	Nederlandse Vereniging voor Autisme	221.023	21.023	834.727	2009
Fonds Gehandicaptensport	503.929	253.929*	4.744.320	2001	Nierstichting	1.292.334	183.463	8.506.294	2004
Fonds Psychische Gezondheid	978.634	80.763	7.145.588	2004	Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK)	282.975	82.975	2.655.222	2002
Fonds Slachtofferhulp	1.114.294	164.294	15.261.880	1998	Pink Ribbon	1.190.051	990.051	2.424.067	2009
Fonds verstandelijk gehandicapten	285.569	85.569	908.344	2009	Prinses Beatrix Spierfonds	1.247.420	113.549	7.821.760	2004
Giovanni van Bronckhorst Foundation	150.010	10	150.010	2009	Reumafonds	960.095	276.224	7.580.805	2004
Hersenstichting Nederland	1.333.819	299.948	8.426.527	2004	Revalidatiefonds	823.789	139.918	7.799.036	2004
Jantje Beton	1.088.019	388.019*	12.286.001	1999	Richard Krajicek Foundation	510.521	210.521*	4.329.938	2004
Jeugdsportfonds	200.368	368	550.441	2010	Ruud van Nisterlrooij Academy	239.983	89.983	566.156	2009
KNCV Tuberculosefonds	748.788	64.917	6.767.277	2004	Scouting Nederland	220.124	20.124	1.226.777	2009
KWF Kankerbestrijding	1.980.978	1.297.107	11.357.173	2004	Stichting DOEN	3.428.782	3.782	64.622.200	1998
Longfonds	1.057.034	373.163	9.815.136	2004	Stichting Kinderpostzegels Nederland	307.997	107.997	2.125.499	2008
Lucille Werner Foundation	296.860	96.860	700.897	2010	Stichting Lezen en Schrijven	201.638	1.638	802.845	2009
Maag Lever Darm Stichting	1.336.370	652.499	8.798.746	2004	Stichting MS Research	217.956	17.956	2.713.203	2004
Make-A-Wish Nederland	479.977	229.977	3.940.124	2000	Stichting Oogfonds Nederland	233.849	33.849	1.330.222	2008

Enmalige schenkingen 2012		waarvan	totaal
		geoomerkt	ontvangen
Coalitie Erbij	100.000	0	100.000
Jeugd cultuurfonds	100.055	55	200.055
Stichting Papageno	100.000	0	100.000
Stichting Zeldzame Ziekten Fonds	106.601	6.601	406.858

Geoomerkte beneficiënten > 700 loten	bijdrage	totaal	Geoomerkte beneficiënten > 700 loten	bijdrage	totaal
	over 2012	ontvangen		over 2012	ontvangen
ADO Den Haag jeugdopleidingen	104.597	591.983	NAC jeugdopleidingen	63.440	417.492
Ajax jeugdopleidingen	708.729	2.532.486	Nationaal Monument Sint-Jan	171.230	2.925.510
AZ jeugdopleidingen	79.989	441.180	Natuurmonumenten	105.170	105.170
CliniClowns	437.014	4.102.941	NEC jeugdopleidingen	57.034	417.492
FC Groningen jeugdopleidingen	86.832	514.192	Nederlandse Rode Kruis	557.190	5.717.304
FC Twente jeugdopleidingen	150.677	621.582	PSV jeugdopleidingen	223.577	1.129.052
FC Utrecht jeugdopleidingen	114.739	957.632	Roda JC jeugdopleidingen	61.228	492.692
Feyenoord jeugdopleidingen	866.464	4.187.601	Stichting Heppie	314.531	3.014.062
Gusje Nederhorst Foundation	158.009	158.009	STOP AIDS NOW!	222.259	493.960
Heerenveen jeugdopleidingen	88.518	628.187	Vitesse jeugdopleidingen	83.165	749.138
Humanitas	424.680	60.017.188	VUmc Cancer Center Amsterdam	2.540.632	24.634.896
Johan Cruyff Foundation	326.366*	34.693.011			

Totaal 44 vaste beneficiënten en 4000 geoomerkte goede doelen, clubs & verenigingen

Uitkeringen aan goede doelen over 2012: € 48.246.528

Sinds 1998 heeft de loterij € 578.214.256 uitgekeerd aan goede doelen

* Inclusief geoomerkte inkomsten vanuit Ik wil Buitenspelen